

[A. P. Hansen.]

ikke altid kan siges at være strengt efter Lovens Bogstav, men Praksis er nu en Gang en ypperlig Ting.

Det foreliggende Lovforslag er forberedt af et Udvalg. Umiddelbart før dette Udvalg afsluttede sit Arbejde, udtalte et af dets Medlemmer ved en Lejlighed, hvor jeg var til Stede, at det var utroligt, saa lidt der var at ændre i den kommunale Lov af 1867, og han fandt deri Anledning til, saaledes som det allerede er nævnt ved denne Lejlighed, at berømme Lovgiverne fra hin Tid for deres store Indsigt og Fremsyn. Jeg skal give det Medlem, som udtalte sig saaledes, Ret i, at det er meget faa Ændringer, der er foretaget i Loven af 1867, men hvad Fremsynet angaar, vil jeg som min Opfattelse hellere udtale, at Lovgiverne i hin Tid havde langt større Tillid til Befolkningen og Tillid til den Tid, der kom, end man finder i 1931, naar man betragter Lovgivningen paa Baggrund af de Forhold, der eksisterede den Gang. Om det sociale Stade, som Bønderne og Husmændene ude paa Landet stod paa, den Oplysning, de var i Besiddelse af, vidner blandt meget andet Forhandlingsprotokollerne fra hin Tid. Der var adskillige Sogneraadsmedlemmer, som ikke kunde skrive deres eget Navn — man ser, der staar prentet i Forhandlingsprotokollen: „med ført Pen“ —, og de øvrige Kundskaaber stod utvivlsomt i Forhold hertil. Derfor er det, jeg siger, at man den Gang havde langt større Tillid, end man finder den i Aaret 1931, naar man tager Hensyn til de Forhold, som da var til Stede, og Oplysningen den Gang, og sammenligner med det Oplysningsstade, Befolkningen staar paa nu. Som bekendt er Flertallet af dem, der styrer Landkommuner og Amtskommuner, Gaardmænd og Husmænd, og man behøver blot at kaste et Blik paa den Udvikling, der er foregaaet fra 1867 til nu, den Skole, disse har gennemgaaet. Lad mig nævne en Bevægelse som Højskolebevægelsen, den Oplysning, den har givet først og fremmest den danske Bondestand. Det er først senere, Husmændene er kommet mere ind paa at søge Højskolen og faa Oplysning og blive dygtiggjort derigennem. Eller hele den mægtige Andelsbevægelse med alle dens vide Forgreninger, som styres og ledes af danske Gaardmænd, tillige med nogle enkelte Husmænd, og som har skabt en Oplysning, en Kultur og en Indsigt, som man i 1867 ikke tilnærmelsesvis kunde forudse. Jeg kunde ogsaa nævne, at omtrent samtlige Landets Sparekasser er vokset op paa Initiativ af den danske Bondestand, i Ly af

den Oplysning, den har faaet gennem Højskolen, gennem Andelsbevægelsen o. s. v. Naar alt dette er Tilfældet, saa staar, gentager jeg, Tilliden til Befolkningen, til den Tid, der skal komme, til sig selv ikke Maal med den Tillid, som var til Stede i 1867.

Man har sagt, at en Revision af Landkommunalloven absolut ikke var paakrævet. Det er alligevel et Krav, som har været rejst ved adskillige Lejligheder, og jeg skal villigt indrømme, at hver Gang jeg var paa Sogneraadsforeningernes Delegeretmøde, hvor man drøftede en Revision af Landkommunalloven, var det altid min Tanke, at den skulde indeholde større Selvstændighed, større Frihed for Landkommunerne til at styre deres egne Sager, end der er givet dem i det Forslag, som er tilstillet os fra Folketinget. Og naar man hørte Venstres Ordfører udtale sig her, syntes det jo, som om man fra den Side yderligere vil begrænse Kommunernes Frihed. Jeg synes, at naar man sammenligner Landkommunernes Styrelse med Købstædernes, er der noget vist nedslaaende i dette, at blot man bor i en Landkommune, er man, om jeg saa maa sige, mindre betroet, end hvis man bor i en Købstad; der maa kunne tilkomme Landkommunerne større Frihed.

Der har jo ikke været store Stridspunkter eller Meningsforskelle ved Behandlingen af det foreliggende Lovforslag, der har ikke været noget, der har sat Lidenskaberne stærkt i Bevægelse. De var langt stærkere i 1867, og det laa vel i, at man brød med et gammelt Princip, man skulde indføre noget nyt, og det voldte Vanskeligheder i visse Henseender. Jeg behøver blot at minde om, at Præsterne den Gang var Formænd for Fattigvæsenet og Formænd for de frie Fattiggasser, og hvorledes man saa her paa Rigsdagen agiterede varmt for, at Præsterne skulde bevare denne Stilling. Der var endda et Medlem af dette høje Ting, der som Forsvar herfor anførte, at dette, at Præsten var Formand for Fattiggassen, vilde kunne medføre, at han kunde frelse mange fattige Familier fra Undergang, ikke alene her, men hisset. Nu har det jo i alt Fald ikke her paa Jorden medført nogen større Ravage, at Præsterne gik ud den Gang — det andet mangler jeg Forudsætninger til at tale om —, men jeg anfører det blot som Bevis for, at der kan være Modstand mod det nye, der skal gennemføres, og naar det saa er blevet gennemført, afstedkommer det slet ikke de store Kalamiteter, man havde regnet med.

Selv om der altsaa kan rejses Indvendinger mod Lovforslaget, er der dog noget,